

(המשך מעמוד 31)

לתפנית אנטי-ישראלית חריפה ב- מדיניות האמריקאית: הלחץ של הלובי היהודי. אולם זהו נשק עדין. הלובי יתקפל מאליו אם ית- רשם הציבור האמריקאי שהיהודים פועלים נגד האינטרס הלאומי של ארצות-הברית.

אנטי-רגן עצמו הבהירו ליצחק שמיר באדיבות ידידותית, אך כי שפה שלא השתמעה לשתי פנים, כי לא כדאי לישראל לריב עימם. מוטב לה לקבל פירושים מן השול- חן האמריקאי מאשר להיכנס לעי- מות עם הממשלה החדשה — כש- איש לא יתייצב לימינה, חוץ מ- כמה עסקנים בלתי-רציניים, רוד- פיטובת-עצמם, כמו הסנאטור טדי קנדי.

הסיכום: ממשלת-רגן תגמור את ימיה באווירה טובה, תוך קבלת טובות-הנאה מושינגטון, תמורת הסכמה אילמת לעיסקה הסעודית, ואילו לממשלה הישראלית הבאה מצפה אווירה צוננת, כאשר ית- חיל הוויכוח הגדול על העיקר: הי- בעייה הפלסטינית. יהיה ברור כי סעודיה היא הידידה המרכזית של ארצות-הברית במרחב, וכי לישראל אל נועד, לכל היותר, תפקיד מיש- ני, כ-נכס איסטרטגי" שולי.

השטחים

עשה לך פסל

פסל ישראלי-פלסטיני

ראשון הוצב על גבעה

ידד לחזו

„יא אלה, זו הפעם הראשונה בחיים שיהודי מיישר את האדמה בסוריה ואני מודד לו את העבודה עם פסל מים, — ארבע בהתפער לוח עיסא, נער בן 16 מחלחול, בסוף-השבוע שעבר כבשה ההת- רגשות את האמן יגאל תומרקין. מזה שמונה חודשים הוא שקוע ב- פרויקט שנועד להציב רשת פס- לים יהודיים-ערביים בכל רחבי הי- ארץ. עד עתה כבר הוצבו כמה מעבודותיו בכפרים ערביים בגליל, בשבוע שעבר נשלמה הקמתו של פסל שכזה גם בחלחול, שבהר חבי- רון — מעין פסל ישראלי-פלסטיני ראשון.

הפסל נועד, לדברי תומרקין, לבטא „מחאה לראש מועצת חל- חול, מוחמד מילחם, ומחאה נגד גירושו, וכן להפגין נוכחות שפויה בנדה, הפעם, ההבדל מפעולות מחאה קודמות, שהתמצו בעיקר בנאומים, היה העיקר בעבודה משותפת, יהודית-ערבית. כדי להציב את הפסל התקבצו ביום הי- מישי שעבר קומץ ישראליים — יהודים וערבים — ועשרות צעירים- ערביים מחלחול. קדמה להצבת הפסל נשיאה מפרכת של מרכיבי המתכתים מהכביש אל אתר ההק- מה, בתואי הררי החוצה טרסות מוגבהות.

„כמו במסע אלונקות צבאי, נזכר סטודנט תל-אביבי, אלא שהפעם הקריאות, להתחלף היו בערבית ובעברית לסירוגין. הי- מאמץ הפיסי המשותף עשה את שלו. גם לוחמי-שילום ותוקים לא יכלו להיזכר באווירת אחווה בין ישראלים לפלסטינים, כפי שהת- גלתה בחלחול.

שיחות תוכחה. הפעם היוו הנאומים קישוט בלבד. בשבת ב- בוקר נאספו כ-200 מתושבי חל- חול — נכבדים ושאבאב גם יחד — ועשרות יהודים לטכס הנוכח הפסל. הנאספים האזינו לדבריהם של אנשי שלום מישראל, כאלוף (מיל) מתי פלד והפרופסור דניאל עמית, ולבני מישפחת מילחם ו- נציגי העירייה. הנואמים חזרו ו- הביעו תמיכתם בהקמת מדינה פלסטינית לצד מדינת-ישראל, מחיאות-הכפיים של אנשי חלחול חיזקו את הנואמים בדבריהם. גורם אחר לא היה מרוצה במיר-

יעקוב לווינסון מחזיק את

שימעון פרס בגרון -

ופרס אינו יודע איך להיחלץ

יעקוב לווינסון מחזיק את שימעון פרס בגרון. אין זה מוצא חן בעיני פרס. וגם לא בעיני אחרים בצמרת העבודה. „איוה מין מצב זה?“ התמרמר השבוע ח"כ עמוס הדר, מהאגף הימני של המפלגה. „יש לנו מועמד לתפקיד שרי-האוצר, והוא שותק. יורם ארידור עושה — ולווינסון שותק, איננו יודעים מהי דעתו של האיש האמור לנהל מחר את הכלכלה בשמנו, מה הן תוכניותיו, מהי גישתו. לא כלום.“ זהו מצב מביש. הוא נעשה השבוע מביש עוד יותר.

דיקטטור כלכלי

אשר הוקמה ממשלתו של יצחק רבין, באביב 1974, הוצע ליעקוב לווינסון תפקיד שרי-האוצר. הוא סירב. היו פירושים רבים לסירוב בלתי-רגיל זה. היו שהסבירו זאת בפחדיו של לווינסון, או באי-הסכמתו לוותר על שילטונו בבנק הפועלים, או באי-נכונותו לחשיפה ציבורית. אך אנטי-סודו המעטים של לווינסון ידע כי הסיבה היא אחרת: לווינסון לא האמין כי ניתן לתקן משהו. לא היה לו חשק לקבל על עצמו כישלון בטוח.

כי בעיני לווינסון, לא חשוב מיהו שרי-האוצר, אם לא יחול שינוי כללי במערכת, כל שר ייכשל. לווינסון גם לא הסתיר מה הם השינויים המיבניים הדרושים: שליטון מוחלט, כימעט דיקטטורי, של שרי- האוצר בכך מערכות-המשק.

שילטון כזה היה, בשעתו, לפינחס ספיר — ולפניו ללוי אשכול. אולם הדבר נבע אז מכוח מעמד האישי, לא מסידור רישמי. בימיהם של ראשי-הממשלה דויד בן-גוריון ומשה שרת, לא התערב איש בענייניו של שרי-האוצר לוי אשכול, הוא עשה בכלכלה כבתוך שלו.

מצב זה התגבש עוד יותר כאשר נטל פינחס ספיר את התפקיד מידי אשכול. ספיר היה בעל כושר-החלטה נוקב וזיכרון אגדתי. הוא היה מסוגל לפל תוך דקות בכל עניין, לשמוע, להכריע. שום דבר במשק לא נעשה בלעדיו. גולדה מאיר, שכמו בן-גוריון ושרת לא הבינה דבר בכלכלה, סמכה עליו בעיניים עצומות. מצב זה התרעער כאשר עלה לשילטון יצחק רבין. גם רבין לא הבין דבר וחצי-דבר בכלכלה, ולא התעניין בה. אך יהושע רבינוביץ לא היה בעל אישיות דומיננטית, והכלכלה הטלטלה בין האישים וקבוצות-הלחץ. מצב זה הוחמר בימי הליכוד, שהחליף שרי-האוצר כמו גרביים משומשים.

לווינסון הבהיר לרבין כי הוא מוכן לקבל את התפקיד רק אם יינתנו לו המכשירים לתיפקוד יעיל. בין השאר: הזכות הביילגורית לקבל את כל ההחלטות בשטח הכלכלי, כמובן הרחב ביותר של המושג. הזכות למנות (או לפחות לאשר) את כל המינויים בשטח הזה, וכיבול זה בחירת כל השרים שעיוסקם נוגע לכלכלה: תעשייה-זימיסחר, רווחה, חקלאות, תח- בורה וכו'.

קבלת הדרישות האלה היתה יוצרת, למעשה, מעמד של שר-על כלכלי, מעין סגן-ראשי-הממשלה-לענייני-כלכלה. רבין לא היה מסוגל לקבל דרישות אלה, ביגלל הלחצים בתוך המפלגה, ועל כן לא נאות לווינסון לעבור מבנק הפועלים לממשלה.

ברירה אכזרית

ע תה הציג לווינסון את אותן הדרישות לשימעון פרס, כתנאי בלי-עבור להסכמתו לקבל על עצמו את תיקי-האוצר. אולם פרס עומד לפני אותן הבעיות כמו רבין לפניו. תחת המיטריה של פרס התלכדו קבוצות-לחץ רבות, חוגים ואישים. לכל אחד מהם אינטרס משלו — אישי, קבוצתי ומיגורני. קבלת דרישותיו של לווינסון היתה מרגיזה רבים מהם, ופוגעת בקבוצות השונות. שכל אחת מהן דורשות לעצמה נתח מן הכוח וההשפעה.

כך, למשל, ברור כי קבלת דרישותיו של הדיקטטור הכלכלי המיועד היתה מחסלת את סיכויו של גדי יעקובי להשפעה כלשהי (ראה מדור „מה הם אומרים“). לווינסון לא יסכים לעולם לכך שגדי

חדי מהאירוע — אנשי הממשל ה- צבאי בהר כהרן. הם כינסו את הנערים שסייעו בבגירת הפסל ל- שיחות-תוכחה נוקשות, הציבו מה- סומים בדרכים המובילות לאתר. סיננו את הבאים ואף הטרידו את

לווינסון דורש:

דיקטטורה כלכלית

יתכן שפרס היה מעדיף את האפשרות השניה. כמה מיועציו מזהירים אותו זה מכבר מפני לווינסון, וטוענים כי הבנקאי המיסחורי הוא איש מסוכן, וכי הממשלה שתקום לפי דרישתו תהיה, למעשה, בעלת שני ראשי-ממשלה. בסופו של דבר, טוענים המזהירים, לווינסון יהיה השליט האמיתי, ופרס יהיה לכל- היותר שליט-להלכה. אך האפשרות השניה מסוכנת לא-פחות. לווינסון הוא הדמות החדשה היחידה במערכת-הכוכבים של פרס. כל השרים החשובים האחרים — חיים בר-לב, אבא אבן, חיים צדוק, גדי יעקובי, הם עסקנים ידועים ומשומשים, שכינתו כבר בממשלות קודמות, ושאינן בהם כדי להלהיב את דימויו של הציבור. יתר על כן, פרישתו של לווינסון תיצור חדי ריק, שאין לו כרגע מירו סביר.

אין לפרס מועמד אחר לתפקיד שרי-האוצר. גדי יעקובי לא נחשב כמנהל כלכלי רציני. חיים צדוק הוא פרקליט עשיר מאוד, והוא כיהן בעבר כשר-המיסחר-התעשייה, עד שרב עם ספיר. אך איש אינו רואה בו קברניט כלכלי בתקופת-חירום. נפתלי בלומנטל, מנהל כור, הוא איש של לווינסון ולא ייתקל בהתנגדות מצידו, אך רבים, הסבורים שהוא מנהל-קונצנרן מוצלח, מפקפקים בכושרו לנהל את משק-המדינה.

כך עומד פרס לפני ברירה אכזרית — דווקא מן הפוג שאין פרס אוהב לעמוד לפניו. לווינסון יודע מה כוחו במצב זה, ואינו מגלה כל נכונות לזון מעמדו. פרס יצטרך להיכנע לו — או להסתכן בהחלשת כוח המשיכה של המערך בדיוק בתקופה ובתחום שבהם החלה מסתמנת תפנית כלשהי לטובת הליכוד.

חשש כי סיורי צה"ל, שעקבו אחר המתרחש, יעצרו אותם דקות ספורות אחרי שהאורחים מישראל יעז- בו את האתר. הפרידה היתה חמה, כמעט נרגי- שת. „באמת, היום היה יופי. השא-

יעקובי יהיה, למשל, שר התמ"ח. הוא הדין לגבי אישים אחרים, שלווינסון אינו מוכן לסמוך עליהם. מכיוון שלווינסון לא גילה מעולם לאיש מהי תוכניתו הכלכלית, ויריביו טוענים כי כלל אין לו תוכנית כזאת, יש חוגים אינטרסנטיים רבים במפלגה שאינם מסכימים למסור לו את הדיקטטורה הכלכלית. „איך אפשר למסור לו שליטה בילעדית, כשאננו יודעים כלל מה הוא מתכוון לעשות?“ שאל-הזוהר ח"כ בכיר. כך הועמד פרס לפני ברירה: • לקבל את דרישותיו של לווינסון, ובכך להרחיק מעל עצמו חוגים ואישים התומכים בו. • לוותר על לווינסון.